

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 16 JUNI 1918.

ILLUSTRERAD TIDNING
 GRUNDLAGD AF
 FÖR KVINNAN OCH HEMMET
 FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR:
 ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
 ELISABETH KREY-LANGE.

Signe Hebbes memoarer.

På grundvalen af konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af Hildur Dixelius-Brettner.

JENNY LIND.

(Forts.)

Första sällsamträffandet med Runeberg.

DET VAR SOMMAREN 1851 SOM RUNEBERG en dag kom på visit. Det var nogsamnt känt äfven inom Hebbeska familjen, att den store skalden befann sig på besök i Stockholm. Men då det en förmiddag ringde på tamburklockan och den ryktbare stod där, blef dock öfverraskningen högst betydlig. Sannolikt var det genom Almqvist, som Ru-

nebergs intresse väckts för Vendela Hebbes person.

"Vi barn voro knäsvaga af vördnad."

Han stannade länge i samspråk med Vendela Hebbe.

Då han följande dag lämnade Stockholm, var Vendela Hebbe nere vid båten med sina tre flickor.

Skalden kysste dem alla tre på pannan. Föga anade han då, att nästa gång han skulle återse den "lilla minsta", hon skulle

slå som europeiskt ryktbar sångerska, lockande tårar i hans kära Borgåborgs ögon med hans "Soldatgossen".

Den minnesgodhet Runeberg sedan allt framgent visade Vendela Hebbe, tyder på att Tegnér och Runeberg, huru olika de än i öfrigt voro, dock kunde mötas i beundran för samma kvinna.

Ett särskildt dyrbart minne.

Signe Hebbe var nu gammal nog att förstå och reflektera öfver det drag i moderns karaktär, som nu i minnet nästan öfverstrålar alla andra, den hjärtats godhet, som tog sig uttryck i hennes aldrig tröttnade intresse för och hjälpsamhet mot fattiga och olyckliga. Pekuniärt hade hon så litet att hjälpa med, men hon gaf de olyckliga och behöfvande, som sökte henne, sitt intresse och sin talang. Detta på så sätt att hon i tryck framlade deras lifsöden. De äro otaliga dessa interiörer från eländets boningar, som under signaturen W. på fyrtio- och femtioalet inflöto i Aftonbladets spalter. Och aldrig förfelade de att göra åsyftad verkan. Folk visste, att den fru Hebbe bad för också var i verkligt behof af hjälp. Eleganta ekipage, förnäma betjänter, små fina kammarjungfrur lärde sig, tack vare henne hitta vägen

FANNY HEBBE.

till de skummaste gränderna nere i "staden", till "Hvita bergen" och andra utkanternas dystraste fattigkvarter. Det är en rad sällsamma figurer, alla representerande ett mer eller mindre tragiskt lufsöde, Signe Hebbe i minnet ser släppas in genom tamburdörren till hemmet i Affonbladets hus St. Nygatan 21, skygga smyga genom matsalen och släppas in i moderns arbetsrum. Där satt denna, själf ofta trött efter ett ansträngande dagsarbete, och lyssnade till dessa stackare, ofta timma efter timma. "Att mamma står ut med dem — en sådan lukt de lämna efter sig — att mamma inte blir utledsen på dem," voro ofta barnens anmärkningar, då de besökande ändligen gått och modern så återbördats till deras krets. Och svaret blef alltid samma lugna, varma blick i de mörka ögonen och samma stilla: "Det är så synd om dem."

Alldeles särskildt minnes Signe Hebbe den fula, rysliga, nästan stendöfva Ulla Gustrin. Och huru många gånger hon sagt: "Ah, att mamma kan stå ut med denna hemska Ulla Gustrin."

Men så en kväll, då Ulla Gustrin just släppts ut genom tamburdörren, bemötte modern anmärkningen något mångordigare än vanligt.

Alla visste de, att Ulla Gustrin hade varit döf ända sedan hon var barn och att hon blifvit det genom att hennes hårde, oersonliga farbroder, hos hvilken hon som föräldralös haft sitt hem, kastat henne utför en trappa. Nu berättade fru Hebbe, att en insamling som hon igångsatt för Ulla Gustrin, hade inbragt omkring hundra kronor och de pengarna hade hon i afton öfverlämnat till Ulla. Ulla hade suttit tyst som öfverväldigad af sin lycka. Så hade hon sett upp på fru Hebbe. Ja, hon skulle visst vara så sparsam och rädd om hvad hon fått, men det var en sak hon ändå så gärna ville göra. Hon hade alltid tänkt, att om hon någonsin kunde komma ut med det, så ville hon göra det, hon skulle så gärna vilja kosta på ett hvitt träkors på farbroderns graf; hon visste ännu precis hvar den fanns — "Se han var mig ju ändå ett stöd."

Barnen fingo själfva göra reflexionerna.

Det är lätt att förstå, att den konstnärinna, som knoppades i detta hem, också måste bli "saameget andet."

Den första utomlandsresan.

Hösten 1852 — Signe Hebbe var då femton år — reste hon åtföljd af modern till Berlin. Färden gick öfver Köpenhamn och så gjorde Signe Hebbe den första bekantskapen med det land och i synnerhet den stad, till hvilken hon, från första stund och sedan allt framgent känt sig knuten med så starka band af sympati. Dock påstår Signe Hebbe, att hon som utöfvande konstnärinna aldrig egentligen slog an på danskarna. De mötte henne åtminstone som sådan aldrig med tillnärmelsevis samma värme som t. ex. finnar och normän, för att nämna de nordiska folken.

"Næsen var for lille," säger Signe Hebbe. Och på detta öfverraskande påstående ger hon den närmare förklaringen att det icke finns något som en dansk har så svårt att förlåta i en apparition, särskildt en scenisk sådan som en "for lille Næse". Alla deras sceniska berömdheter på den tiden, Rosenkilde, fru Heiberg, fru Södring, Mikael Wiehe hade ovanligt stora näsor och som Rosenkilde själf en gång sade henne: "Naar de ser et Menneske med normal Næse, så synes de at den er for lille". Till Signe Hebbes be-

Professor J. J. Masset.

kymmer var också hennes näsa af en form, som gjorde det synnerligen svårt att på konstlad väg lägga något till dess längd och höjd och klyftan mellan henne som konstnärinna och danska nationen förblef således öfverstiglig.

Emellertid hade Signe Hebbe såväl vid detta sitt första besök, liksom otaliga gånger senare trots sin "for lille Næse" mycket roligt i Köpenhamn. Familjen hade redan då flera vänner inom Köpenhamns litterära, musikaliska och teater-kretsar, vunna på så sätt att de såsom resande i svenska hufvudstaden af vänner introducerats i fru Hebbes lilla litterära salong. Bland dessa må då särskildt nämnas sedermera justitierådet Hans Egede Schack, "Phantasternes" författare, som blott ett par år senare beröfvade treväpplingen i det Hebbeska hemmet dess efter hvad Signe Hebbe själf påstår vackraste blad, då han förde den äldsta system Fanny öfver till Danmark som sin brud.

Jenny Lind. Engelsk pennteckning.

Bland sceniska artister, som vid detta första besök i Köpenhamn särskildt fånglade Signe Hebbe var den gamle Rosenkilde och — naturligtvis — fru Heiberg. En middag i det Rosenkildeska hemmet, då värden rätt länge talade teater med den lilla svenska flickan, kom naturligtvis dennas femtonåriga hjärta att vibrera af förljusning. Och ännu hör hon värmen i hans stämma, då han talar om Théâtre Français och Augustine Brohan, "hun er Verldens fornemste Soubrette."

Vintern i Berlin ingick, fortgick och afslutades för Signe Hebbe i det trägna arbetets tecken. Hon studerade sång för professor Richard Wüerst, hvilkens namn ännu fortlevver som en stor musikers. Professor Wüerst var därtill kompositör och åtskilliga af hans operor ha uppförts på operan i Berlin. Han hade under ett längre uppehåll i Italien studerat den gamla italienska sångmetoden för Bordogné och var anställd som lärare i komposition i Kulachs välkända musikinstitut. Hans fru var en framstående sängerska och i deras hem åtnjöt familjen Hebbe mycken gästvänskap. Till familjens närmare umgängesvänner i Berlin hörde äfven doktor Mügges. Denne var en mycket ansedd författare, men illa anskrifven på högerhåll för sina liberala åsikter. Ett par af hans arbeten blefvo t. o. m. konfiskerade. Han var Lars Johan Hiertas intimaste vän.

Jämte sångstudierna bedref Signe Hebbe flitiga studier i språk företrädesvis tyska och italienska. Under vintrarna i Berlin läste hon t. ex. alla Shaksperes dramer i tysk öfversättning. Vintern 53—54 tillbringades nämligen äfven den i Berlin, denna äfven i systrarnas sällskap. Från denna vinter lysa särskildt tre minnen ännu egendomligt klara: Johanna Wagner som Sextus i Mozarts "Titus", Pepita de Oliva, den sköna spanska danserskan, och först och sist Jenny Linds afsked till Berlin, hennes fyra sista konserter där vårterminen 1854.

5. Pepita de Oliva och andra personligheter.

"Hela Berlin sprang för att se henne. Hela Berlin tappade hufvudet för hennes skull, så vacker var hon! En Carmen långt före Carmens dagar, men Bizet skulle ha gråtit af lycka om han sett henne."

Ha, wie Sie schön ist!
Die Augen wie Sterne
Blitze versendend,
In Nähe und Ferne
Weiss die Baskina,
Die hand auf der Hüfte
Wogend die Locken
Reich durch die Lüfte.

Liebe begeistert
Die trunkene Brust,
Wunder von Schönheit,
Bachantin von Lust,
Lochend das Händchen,
Bemerkbar kaum
Hebt des Baskina
Leuchtendem saum.

Strahlen ihr Lächeln
Funkeln ihr Blick
Himmel Castiliens,
Wie schaut Sie zurück,
Flammen in Auge,
Alf Sie entwich, —
Herzen und Blumen
Alle für Dich!

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45 Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med julnr.: Helt år Kr. 10:50	Uppl. A, utan julnr.: Helt år Kr. 10:—	Uppl. C, praktuppl., med julnr.: Helt år Kr. 14:—
1:a halfåret » 5:20	3 kvartal » 7:60	Half år » 7:25
2:a halfåret » 5:80	Half år » 5:20	Half år » 3:75
Kvartal » 2:60	Kvartal » 2:60	Kvartal » 1:35
4:e kvartalet » 3:25	Månad » 1:—	Månad » 1:35

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
35 öre efter text. Utländska annonser:
40 öre å textside. 40 öft. text, 45 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.
särskildt begärd plats. för särsk. begärd plats.

Så hyllade henne en Berlinare. Långt ute på Wilhelmstädtisches Theater dansade hon. Operan var förbehållen de erkända stjärnorna och Pepita var ett stjärnskott i rymden. Säkert är hon för länge sedan gömd och glömd. Kanske är den sista ros hon får denna lilla hyllning från en gammal dam långt uppe i ett land, som för Pepita endast var is och snö, men för hvilkens unga sinne hon blef den första uppenbarelsen af södern, en inkarnation af dess drömda trollmakt, af dess färger, glöd och charm.

Jenny Lind.

Det är regndis och kallt då Signe Hebbe och hennes mor och systrar från Breitestrasse, genom våta, slippriga gator skynda fram mot den lokal, där Jenny Lind i kväll skall sjunga sista, oåterkalleligen sista gången för berlinarna. Gatubelysningen i Berlin är vid den tiden allt annat än bländande, svaga oljelampor på långa afstånd från hvarandra. Gatubeläggningen är inte heller af asfalt.

De komma i god tid, men så småningom fylles den stora salongen, fylles till sista plats. — De tre systrarna tala gärna och en smula demonstrativt svenska.

Signe Hebbe har hört Jenny Lind äfven de tre föregående konserterna. Hon har varit utom sig af häntörelse. Där hon nu väntar blir minuterna henne till evigheter.

Så kommer hon. Än i dag minns Signe Hebbe hur hon var klädd, hvitt matt siden med breda spetsar nedfallande rundt de bara vackra skuldrorna, i håret blekt lilafärgade chrysanthemum och juveler.

Och hon minns hvad hon sjöng. Casta Diva ur Norma, Susannas blomsteraria, arian ur Sömngångerskan, Romanser af Mendelssohn och Taubert samt den svenska folkvisan: Fjällan i skog.

Syn- och hörselöfvermått smälta på ett egendomligt sätt samman då Jenny Lind sjunger. Signe Hebbe citerar Chopins ord: "Det står en gloria omkring henne — det är norrsken;" Professor Byströms: "Det var som ljuskastare i hennes ögon." Rellsfabs: "Hvarje sång blir för henne ett slags monodram, hon hängifver sig däråt och det poetiska stiger åter upp ur djupet af hennes själ, likt en ny skapelse och flödar från hennes läppar och glimmar i hennes ögon."

"Man fänkte ingenting, man reflekterade inte, man kände blott att man stod inför något stort."

Som extranummer efter programmet sjöng hon "Der Veuglein Abschied," af Taubert. "Den blick och den ton kunna aldrig förgätas, hvarmed hon ingöt afskedets stämning i sångens slutord: ade — ade — ade."

— — — Lampan hade redan länge varit släckt i det lilla rummet på Breitestrasse, då en fändsticka drogs upp i mörkret och Signe Hebbe, så tyst som möjligt för att ej störa systrarna, smög sig upp ur sin bädd. Hon sökte sig en bit papper och en blyertspenna och hoppade så åter upp i sin säng. Där satt hon, tyst som en råtta, och tecknade vid skenet från en ömklig vaxstapel Jenny Lind sådan hon sett henne i det ögonblick, då hon efter att ha sjungit sitt: "ade — ade — ade —" gjorde sin sista bugning mot publiken. En öm modershand, som alltid safte mera värde på dolterns talang med ritstiftet än denna själf, gömde den lilla bilden genom åren, under förklaring att "den var så lika". Och så kan den nu från ett gulnadt papper reproduceras för Iduns publik. (Se föregående sida!)

Pepita de Oliva.

Debut på Kongl. Teatern.

På försommaren var familjen åter i Stockholm och följande vinter debuterade Signe Hebbe som Stina i Värmlänningarna med Jolin som Anders. I Jolin hade hon en faderlig vän. Säkert kände sig Jolin glad åt att med välvilja mot den unga debutanten kunna återgälda något af det intresse dennas mor visat hans egen talang. Debuten gick bra.

Senare på vintern spelade Signe Hebbe fru Heibergs roll i vaudevillen "Nej".

Men vid på våren hos höga vederbörande framställd begäran att för kommande spelår få gå kvar och spela småroller utan någon som helst pekuniär ersättning blef svaret nej. "Mamsell Hebbe saknade egentligen alla dramatiska anlag."

"Detta decouragerade mig i så hög grad att den medfödda melankolien höll på att ta kål på mig."

Pepita de Oliva i en spansk dans.

På hösten reste emellertid Signe Hebbe till Paris.

Professor J. J. Masset.

Det var Isidor Dannström, i hvilkens sällskap Signe Hebbe rest ut, som förde henne till Masset. Och nu stod Signe Hebbe inför den man, som sedan alltfjämt under hennes långa lif skulle för henne stå som idealet af lärare, grandios såsom konstnär och oförlämlig som vän. Och nu ingick den ära af fyra år, under hvilken Signe Hebbe stod under Masset's ledning, det första året såsom privat elev, de tre följande såsom elev vid Konservatoriet.

Det är från dessa senare år hon har ett särskildt lifligt minne af Masset, från ett tillfälle, då storslagenheten i hans karaktär fick en särskildt skarp belysning.

Det var vid inträdespröfningarna på hösten. Juryn var samlad. Bland andra profsjöng en ung arbetare, till det yttre synnerligen oansenlig och med en rätt obetydlig och ointressant röst. Masset talade lifligt emot mannens antagande till elev. Trots detta vann han dock inträde. Då han lämnade salen och gick förbi Masset, hviskade han blek af vrede: "Maitre, j'aurai du talent ou je mour-r-r-ai!" Masset mötte lugnt och forskande de gnistrande ögonen. Så slog han den unge mannen på axeln. "Mon garçon, vous arriverez". Den unge arbetaren blef sedan en af Massets mest omhuldade elever.

Masset själf hade en skön stämma. Meyerbeer hade yttrat om den, "C'est une cloche de cristal mise en mouvement par un batong d'or." "Aldrig", säger Signe Hebbe, "har jag hört ett sådant perfekt textuttal, artikulering, frasering som Massets. Och hvilken respiration och renhet sedan! Han höll på den gamla italienska bepröfvade sångmetoden — djupandningen — stödet."

Detta om J. J. Masset som konstnär och lärare. Om den vänskap som med åren uppstod mellan den celebre mæstron och hans beundrande svenska elev, vittnar bäst den brevväxling som, med längre och kortare mellanrum, ägde rum dem emellan och som helt upphörde först vid Massets död.

Hvad professor Masset var i sitt personliga umgänge, var han äfven i sina bref, full af esprit, humor och behag. Här nedan några brottstycken ur hans bref till Signe Hebbe. I juli 1864 efter Signe Hebbes första gästspel vid Operan i Stockholm skrifer Masset:

Mitt mycket kära barn.

Ert näst sista bref sade mig: "Jag reser om få dagar till Sthm, hvarifrån jag skall tillskrifva Er" — jag har alltså väntat på Er bref från Sthm för att svara Er, att jag tackar Er för Era vänliga känslor, och att jag är, att vi äro lyckliga öfver Er framgång, som Ni så fint kallar vår! Innan jag fått Er bref af 24 juni kände jag till Era triumfer. Ett bref till Litolff, den store kompositören och pianisten, hade låtit mig veta om dem. Ni känner mig, Ni vet hur lycklig jag är att se arbete och talang belönade och när jag ser en af mina käraste elever så värdigt uppskattad, bör Ni känna min lycka mycket bättre än jag kunde beskrifva den. Ni känner ordspråket: "Hjälp dig själf, så skall Gud hjälpa dig". Gör Edra öfningar i respiration, sjung stora vokaliser, ty en ärtist bör alltid arbeta; tag icke efter dessa dumma elever vid Konservatoriet, som tro sig vara artister, då de satt foten på en teater och anse sig som stora personligheter, emedan

IDUNS KOKBOK är den bästa kokbok för det svenska hemmet.

At
ELISABETH ÖSTMAN.

7:de upplagan nu utkommen.
Pris kr. 6: — inb.

Konstflifen Förening för hemslöjd och Konsthandtverk.

Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

några än dummare clackister ha mottagit dem.

Paris 3 aug. 1870.

Chère Hebbé.

Det är en stor tillfredsställelse att göra en tjänst, då man har att göra med personer som Ni. Att göra en tjänst är vackert, men det är emellertid mycket mindre sällsynt än tacksamhet. Ni är mycket tacksam, alltså tillhör Er hela äran — — — i korhet sagdt, låt oss lyckönska hvarandra, och låt oss fro, trots så många motsatta bevis, att det ännu i denna värld finns hyggliga människor. — Apropos Er nära förestående debut i Stockholm skall jag säga Er hvad jag skref till M:lle Mechlin i morse: "Haf förtroende till Er talang, det ber jag Er. Tro icke att publiken i allmänhet är mycket intelligent. Om Ni är rädd för den, skrattar den åt Er. Om Ni trotsar den, aktar den Er; om Ni fördubblar Er djärighet, beundrar den Er, och ju mer Ni imponerar på den, desto mer växer dess entusiasm. Om det icke vore så, huru skulle då så många sångarspillror, så många nollor kunna bli applåderade i dag? Det är ömkligt, men absolut sant. Gå alltså modigt fram och bär stolt vår skolas fana! och naturligtvis skall Ni genast meddela mig Er framgång. Hvad angår de nuvarande affärerna, låt oss ej tala därom — — — må vi hoppas att konflikten mellan Frankrike och Preussen snart och lyckligt skall avslutas och att hymner till freden skola träda i stället för ropen om krig!

Må väl, chère Hebbé, njut af Ert goda klimat, var så lycklig som vi önska Er det, skrif snart om Eder och tro oss vara Edra mycket hängifna vänner

representerade af J. J. Masset.

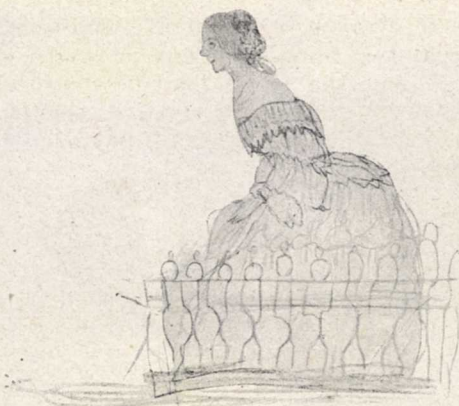
Ett bref dateradt den 22 febr. 1871, då professor Masset liksom så många andra parisare lefde i landsflykt i Belgien, närmare i Liège, torde äga ett visst aktualitetsintresse.

Ma chère Hebbé,

Ert bref af 8 febr. kom fram till Liège den 18 — — behöfver jag säga Er hur lyckliga vi blefvo att mottaga det? Vi ha ofta tänkt på Er och som jag trodde Er underrättad om vår afresa till Belgien, var jag, det tillstår jag, förvånad öfver Er tystnad. Ändtilligen vet jag Er nu vara lycklig, applåderad, uppskattad som Ni förtjänar vara det, och det af Era landsmän, hvilket ännu mer ökar värdet af Edra framgångar — "ingen är profet i sitt eget land."

Jag tror Er må väl, eftersom Ni fullgör Ert engagement vid teatern — allt är sålunda godt och väl för er — — — men här är det helt annat — skola våra barn i kommande tider tro på vår tids historia? Aldrig har en orimligare saga diktats af en idiot för att roa dumhufvuden! — — — Världen som tror sig göra framsteg gör som ekorren i sin bur: han rör sig på sin axel, tror sig ha gått långt framåt och gör alltid samma tur — — — sorgligt! sorgligt!

Ni känner oss väl, min kära Hebbé; ja, vi ha lidit mycket och lida mycket af Frankrikes olyckor, hvilket vi, liksom Ni, älska af allt vårt hjärta; men, liksom Ni, tillhöra vi en liten stat hvars hat eller sympatier, enligt Ert uttryck, äro utan betydelse. Små stater, skola inom kort känna hvad Frankrike varit, då de förlora dess stöd och blifva ett olyckligt rof för dagens segrare — det finns dock stora stater som hade kunnat erinra sig, hvad de ha Frankrike att tacka för, men stater stora och små äro som människor; ofacksamma och svika — hvad har blifvit af det stolta England i dag? När Tyskland vill ha Holland, Danmark och Belgien, skall det taga dem utan att bry sig om våra egoistiska grannar, som utan att röra sig ha bevitnat

Jenny Lind. Blyertsteckning af Signe Hebbe.

våra olyckor och ha tillåtit världen att ordna sig till tre stormakter; Tyskland, Ryssland och Förenta Staterna — dessa senare ha väl också något att tacka Frankrike för — men det är så länge sedan nu — det är utan tvivel preskriberadt — — —

— — — Apropos alla dessa olyckor, sade häromdagen en arbetare till mig på vår pittoreska wallonska: "Man säger, att det är den gode Guden som vill allt detta; jag får väl tro det, men om så är, äro Bismarck, konungen af Preussen, Napoleon III och den gode Guden lika goda allihop!" Hur finner Ni det resonemang? Allt detta öfverensstämmer med hvad jag sagt så ofta: Så länge människorna behöfva gifva sig själfva herrar, så väl världsligt som andligen, skola de vara omyndiga — — — vi skola aldrig se deras myndighetsålder. — — —

Trots misslyckandet för — — s två nya elever, var viss att hans stjärna icke bleknar — en följd af den orubbliga dumheten i alla afseenden — ju orimligare en sak är, desto större utsikt har den att lyckas. Säg att man, för att sjunga bra, måste kunna andas, släppa fram rösten och uttala texten — det är alltför sant för att tros. Men, säg att man måste sätta hufvudet ned och fötterna i luften för att få blodet att strömma till lungorna och ge dem styrka, säg att man måste sjunga med slutet mun under 3 månader eller andra galenskaper, då skriker man på underverk! Hvilka studier man har behöft för att komma till dylika observationer! hvilken uppfinningsförmåga! hvilket geni! Om det är sant att himmelriket tillhör de andeligen fattiga, hvilken trängsel det blir i detta rike! — — —

Paris 10 Augusti 1875.

Min kära Hebbé,

Ert älskvärda bref af 12 juli hvaraf hr Ödmann var öfverbringare, lämnades mig först den 4 i denna månad. Enl. hvad M:lle de Ron sagt mig, ville den unge mannen, som var förkyld, vänta på sitt tillfrisknande för att infinna sig hos mig — däraf dröjsmålet att få nöjet mottaga underrättelser från Er och säga hur angenäma de voro mig. Man kan ej vara älskvärdare än Ni, ma chère Hebbé, Ni säger mig på ett förtjusande sätt de mest behagliga saker — Ni är en af de mest distinguerade Parisiskor! Tusen gånger tack för Edra varma känslor, hvilkas art blir allt sällsyntare dag för dag.

Hr Ödmann har en mycket vacker röst, mycket ren och mycket jämn. Om han har det nödiga tålmodet för att öfva sin röst, göra den fylligare, göra sin sång lifligare, blir han utan tvifvel en talangfull sångare. Jag tackar Er mycket för att ha adresserat honom till mig, och hoppas han längre fram också skall tacka Er därför.

Paris 4 Maj 1888.

Ma chère Hebbé,

— — Här som hos Eder, har våren låtit vänta på sig, och det är på ett mycket surmulet sätt den tycks samtycka att komma

åter. Syrénerna som ha vågat visa sig äro ytterst magra, och bladen på våra träd tycks vilja stanna i knopp. Man måste tro att administrationen däruppe har förändrats, ty den är lika förvänd som våra administrationer här nere — — —

— — — Ni vet, min kära Hebbé, att jag ej sysslar med politik; jag kan således ej säga Er min tanke om hvad som försiggår nu i Frankrike. — — Hvad angår att krig skulle förklaras af Frankrike, tror jag ej alls derpå, men jag ser med nöje att man här gör sitt bästa för att vara beredd i händelse af angrepp — en sorglig farhåga, som skapar miljoner överksamma armar och depenserar milliarder onödigtvis och håller hela Europa "sur le qui vive". Sorgligt, sorgligt som så många andra saker. Det ger en verklig lust att veta hvad som försiggår på andra sidan af människolifvet — — — låt oss vänta då — — vi skola väl få se. — — Att vilja definiera Gud är orimligt, att tro på Gud är svårt, men att hoppas på Gud är i min tanke lifvets poesi. Vi veta ingenting, vi kunna ingenting veta om de saker för hvilka naturen håller vår intelligens tillsluten; låt oss då nöja oss med att hoppas och säga med Alfred de Musset:

"Si le ciel est désert, nous n'offensons personne S'il est quelqu'un la haut, qu'il nous prenne en pitié."

(Om himlen är öde, skymfa vi ingen, Om det finns någon däruppe, må han hysa medlidande med oss.)

Föröfrigt, Gud som gör sig ofattbar kan ej vilja, att vi skola fatta honom. Poveri noi — Paris 27 juli 1895.

Ma chère Hebbé,

Se här en gammal historia: Kommer Ni ihåg den? Ni var hos mig i sällskap med mesd:lle X och Y, Ni sjöngo alla tre arian ur Traviata af Verdi. Se här mitt omdöme: X. sjöng som une planche, Y. comme une sainte Hebbé comme une femme. Det var Hebbé som vann priset. X. har förblifvit une planche, jag hör endast af henne när hon behöfver mig. M:lle Y. har utan tvifvel förblifvit ett helgon, hon är kanske i paradiset, jag har aldrig af henne mottagit det minsta tecken till hägkomst. Ni har förblifvit kvinna och en kvinna med hjärta. En af tre, det är mycket, och säkert skulle jag ej kunna finna samma räkning om jag lade ihop alla mina elever!!! — Jag ger er mitt tack, min kära H.; Ni har af våra förbindelser behållit ett vänligt minne, för hvilket jag är Er utomordentligt tacksam och jag tackar Er af hela mitt hjärta. Ni väntar till en nyårsdag eller annan bestämd dag för att skriva till mig. Ni tänker på mig, Ni bevisar mig det och jag upprepar det för Er, jag är mycket rörd öfver Er vänlighet och mycket lycklig att få höra af Er.

— — — För att bekämpa Er misantropi har jag blott två små verser ur en gammal visa att läsa upp för Er.

Vi ha blott en tid att lefva

Vänner, låt oss tillbringa den gladt.

Se där hela min filosofi. Världen har i alla tider varit, hvad den är. Det gäller att taga eller släppa — jag tager den.

Jag ger ännu några lektioner, och jag gör mitt lif så ljufligt som jag kan. Jag hoppas Ni snart kan omtala Er kära mors fullkomliga återställande till hälsan; jag minnes med stort nöje den kära fru Hebbé, hennes sköna och goda ansikte. Bed henne om tillåtelse att få omfamna henne från mig, och gif henne en varm omfamning.

Tack än en gång, mina kära H., för Er goda hägkomst och mottag med hela min familjs hälsningar en varm kyss från

Er gamle lärare J. J. Masset.

(Forts.).

Hvadan och hvarthän?

Några intryck från en skolafslutning.
Af E. KUYLENSTIERNA-WENSTER.

EN HÖGRE FLICKSKOLA, EN AF DE många, hvilka fyllas till sista plats af barn ur familjekretsarne öfver strecket. I dag är allt fest därinne. Ljusklädda elever dala som solkysst äppelblom ned på bänkarne i sollennitetssalen; mödrar och anförvanter troppa vandt in, också de i högtidstoalletter med tillhörande stämning. Inspektorns behjertade tal lockar fram tårar och näsdukar. Lärarinnorna sitta så stilla på stolarna, som uppträdda på insektsnålar. De flesta ha tycke med syrenerna. "De ha blommat kort och skola vissna länge". Några kunna kallas "fidlösor", deras ålder är utplånad af arbetets enformighet. Hyn är skrynklig, blicken resignationstrött. Ett par af skolans krafter äro unga med förhoppningarnas skimmer öfver dragen.

Men något är typiskt för hela lärarepersonalen: ett visst afståndstagande ifrån de eleganta, lifsstrålande mödrarna och de öfriga societetsdamerna, som de icke sett skymten af under terminens mödosamma arbetsdagar, som de aldrig haft hjälp eller uppmuntran af, men som visa sig likt lysande meteorer på afslutningen för att säga ett flyktigt, oförstående tack.

I småklasserna, där flickorna äro "så lustiga med sina infall" har kanske en och annan mamma förekommit också under skoltiden, men ju längre upp de unga kunskapsadepterna hinna, desto ringare tyckes intresset bli för deras förkofran.

Råkar någon få en "varning", blir fröken påringd eller får ett besök af en behärskadt förolämpad mamma, hvilken ej kan fatta, att icke hennes flicka skött sig, ty när hon har frågat, om läxorna varit ordentligt öfverlästa, har hon fått tillfredsställande svar.

Det finns alldeles säkert mödrar, som ha förstående för sina flickors skolgång, men dessa äro icke flertalet, och när nu lärarinnorna blicka in i den parfymdofande boskåen af brokiga sommarhattar, dyrbara toalletter, lugnt leende, släta ansikten, stiger bitterheten som en mörk flod inom somliga, medan andra redan hunnit förbi denna stämning till en stoisk, smått ironisk uppfattning af det solida hemmets härskarinnas, och åter andra taga det hela lätt och glad och grubbelfritt.

De djupast lagda lärarinnorna erfara en känsla af harm och smärta öfver att se sitt lifskall förringadt, ofta icke mera värderadt än en bonnes och knappast någonsin så uppskattadt som en skicklig sömmerskas. Världsdamen, förbindlig mot alla, är det också mot lärarinnan, men endast sällan visar hon henne förstående aktning och hänsyn.

Hennes flicka skall lära sig läxorna, "för annars blir fröken ond". Själva kunskapen behandlas från början som en torr frukt, och dess bibringerska betraktas ytterst kritiskt eller alldeles likgiltigt utom vid de enstaka tillfällen, då skolan djärfves straffa eller då den representerar.

Som i dag...

Det är flaggdurar, blommor och sång, rödda ansikten och en fint belevnad ton, hela salen är så att säga ett stämningsfullt andante, och fruarnas förmiddags-shopping utesluten från programmet.

Föreländarinnan är grånad nu. Hennes tunga lifsarbete var en gång en flammande eld, nu ligger det förkolnadt bakom henne, och endast några fattiga glimtar af forna elevs tacksamhet lysa rött i askan. Icke alla skolledare ha samma erfarenhet som hon, icke alla slita ut själen i tankens och viljans strid mot flackheten. Men hon har oafbrutet i trettio år frågat sig: *Hvadan och hvarthän?* när hon tagit farväl af de unga. De ha ständigt för henne varit fåglar, som borde bruka sina vingar, och när välsituerade, sorglösa mödrar leende sagt: "Ja, min lilla flicka vill helst gifva sig och bli mamma," har hon afvisat detta som joller. Hon har gjort det. Nu icke mera. De unga, som lämna skolan, äro knappast mera individer än deras mödrar voro, och äktenskaps-hägringen ha de ärfvt med hemmets vanor, umgängesvanor och åsikter, men tiden tvingar dem ut, och så följa de flocken på olika förvärfsvägar, så sjunga de dagens melodier

och filma fram tillvaron, till dess åren lägga allvarsoket på.

Undantag! Ja, visst gifs det undantag. Men skolan är en stor trädgård, klasserna rabatter, där människoblommorna växa fätt, och där man får leta efter ett riktigt vackert exemplar. Efter afslutningen utdelas betygen klassvis.

I sjätte klassen är det en ännu ung föreländarinnan med energiskt fäta ögonbryn under en bred panna. Hon har i åtta år fyllt sitt värf, först med jublande tro, och sedan med ett slags trygg tillförsikt — knappast till hemmen, de funno henne för hårdhänt — men till eleverna.

Och dessa lydde henne. "Usch, hon var ju så sträng". Hon hade dock aldrig lyckats få sina flickor att inse, det arbetet var en klar och god källa, och öfver detta sörjde hon. De många fladdrande händerna och de lika fladdrande tankarna vid en frågas besvarande plågade henne som en oräfflighet mot bildningsökandet. Det skefva i uppfattningen af skolgångens betydelse, kunde hon icke vrida i led. Det var mödrarnas sak, men flera af dessa förstodo ej själva annat än att man skickade sin flicka i en högre flickskola, om man hade råd till det, och det var naturligt, att hon skulle gå igenom de åtta klasserna för att bli "färdig" vid aderton år.

I dag dignar katedern af blommor. Det brukas. Hvarje elev vippar en världslos nigning med ett världslost och framför allt tanklös tack. Blommorna har hon förstods köpt för mammas pengar samtidigt med att hon köpte sig själf karameller.

Åtskilliga buketter äro praktfulla. Fröken betraktar dem nästan vemodigt. De äro i själva verket så underligt liflösa, förfrusna gåfvor midt i sommarens rikedom. Men nu komma mödrarna fram och tacka. Hon har knapp sett dem på ett år, men de äro obetydligt förändrade. Alla säga de något vänligt eller artig, men det är ändå ett slags rum mellan dem och skolfröken. Hon står utanför deras sfär. Barnen uppfatta detta instinktivt. Också de säga något vänligt och artig, men det lyser ej upp deras mjuka ansikten, värmer ej blicken. De ha så mycket af sträcka famnen emot och — skolan få de vända ryggen. På den se de år efter år som på ett obehag, hvilket småningom — o, så förfärligt långsamt! — glider ut ur deras tillvaro med läxor och fröknar och tvång...

Den gamla föreländarinnan står vid sitt fönster och ser ut efter sina kära små fåglar. Nog har de n vingkraft — och den, tänker hon, bara de ville flyga uppåt — mot solen. Och hon lutar sin skrynkliga panna mot fönsterkarmen och hviskar som i bön: "Hvadan och hvarthän?"

Daniel Perssons i Tällberg begrafning i Leksand. — Öfre bilden Daniel Perssons hem i Tällberg. — Odberg & Hellgren foto.

* Den första kvinnan. * För Idun af Elin Wägner. *

(Forts. o. slut.)

HON VAR FÖRVISSO EXEMPLET PÅ kvinnan, som icke gaf sig i något afseende, ännu vid sjufton år. Den feta ståtliga fru Nelson Brown, med ishvitt ansikte, blixtrande svarta ögon och kolsvart hår, i hvilket en tjock vit länk stod upp som ett frågetecken öfver pannan, var klädd i hvitt som Jeannie, men bar en utomordentligt vacker svart spetsöfver axlarna.

De ursäktade sig icke för att de kommit, det blef Jeannie, som måste be dem förlåta, att hon dröjt.

— Gör ingenting, sade fru Nelson Brown, bara vi är de sista, som talar med er, innan ni röstar. Fru Roberts och jag har oberoende af hvarandra båda fått idén att invänta er här, och vi är inte ett dugg trötta, vi kan tala hur länge som helst!

Jeannie rös invärtes, men sade ingenting, tog af sig kappa och hatt, fick en pälskrage öfver axlarna och slog sig ner att möta hvad som komma skulle. Gamla fru Roberts mening visste hon redan, men hon undrade ett ögonblick, om fru Brown i betraktande af fiendskapen dem emellan och sin egenskap af ordförande i "kvinnoföreningen för internationellt samförstånd" möjliggillade intervention. I så fall skulle hon låta de båda trötta ut sig mot hvarandra och komma lindrigt undan.

— Kära fröken Rickardson, började fru Roberts beskyddande, som ledaren af vår äldsta och största kvinnoförening, som ni har att tacka för att ni öfverhufvud kunnat nå den ställning ni nu har, anser jag mig ha rätt att be er ge besked på min fråga hur ni tänker rösta i morgon? För er och allas vår skull hoppas jag innerligt — Jeannie förstod vid denna punkt att någon måtte ha skvallrat på henne — att ni ställer er på fosterlandets, rättens och frihetens sida?

— För krig? frågade Jeannie, alldeles som om hon inte vore inne i de olika termernas betydelse.

— Hvad annars? Fru Nelson Brown var bräddfull af patos. Här finns intet utomkring, jag tycker ni borde förstå det, när jag, jag, som är ledare för en fredsförening, säger er det.

Jeannie tog med en suck farväl af sitt fåfänga hopp att de båda lifliga damerna skulle trötta ut hvarandra och beslöt att likaväl så mycket som möjligt spara sina krafter. Hon såg från den ena till den andra af dessa två kvinnor, så väl kända sedan många år tillbaka från talartribuner och illustrerade tidningar. Och det for för henne, att de i detta ögonblick saknade det ljus hon fordom sett hos dem, då hon som ung flicka hänförd lyssnat till dem, då de uppenbarat för henne en ny värld, skänkt henne ny stolthet, visat henne en ny sträfvan.

— Jag skulle vara tacksam, om damerna först ville utveckla, hur ni anse att jag bör göra, sade hon i trött ton.

— Är ni verkligen osäker? Gumman Roberts ögon blefvo plötsligt immiga af tårar, nå, då tackar jag Gud, hon knäppte händerna, att jag kom hit! Och därmed började hon med vanlig snabbhet och skicklighet, som talade om lång träning, att lägga upp ett helt föredrag, om nödvändigheten af enighet, om den nationella hedern och mänsklighetens väl och kvinnans plikter.

Jeannie ertappade sig själf ett par gånger med att låta sina tankar vandra, och konstaterade med förvåning hur nötta dessa ord redan blifvit för henne blott under två fattiga dagar.

Medan fru Roberts hämtade andan, passade fru Nelson Brown på att falla in, hon såg mycket väl att Jeannie inte tog intryck.

— Hur er röst än faller, så kommer parlamentet ändå att följa presidenten, det är självklart, sade hon, så det är inte det, som är så viktigt.

— Men då tycker jag att jag kunde få vara ifred och rösta efter min öfvertygelse, afbröt Jeannie otåligt.

— Ja, naturligtvis ska ni rösta efter er öfvertygelse, svarade fru Brown och betvang en uppstigande förargelse, hvad vi vill är just att ge er tillfälle att bilda er en riktig öfvertygelse... Det jag ville ha sagt, när ni afbröt mig, var att hvad som är viktigt, är verkan af er röst på stämningen bland kvinnorna och mot kvinnorna. Jag fruktar mycket att om ni röstar mot presidenten nu, så kommer ni att skapa ett sådant misstroende just mot fredskvinnorna, att det blir dem omöjligt att verka något för framtida fred och samförstånd. Man kommer att ge oss skulden för er handling, och kvinnorna kommer att gå ur min förening massvis! Hvilket ni väl inte kan vilja ändå?

— Ja, det må nu vara, sade fru Roberts otåligt, men ni glömmar, fru Brown, det som är ännu viktigare, att den stora omröstningen förestår i min stat om kvinnans rösträtt, som jag trälät med så länge! Skulle den första kvinnan rösta ofosterländskt i kongressen, då kan det helt enkelt betyda att vi förlorar hela omröstningen, nu när vi är så nära segern! Ni har af en slump kommit att betyda mycket för oss alla, fröken Rickardson, man kunde nästan hoppats, att ni skulle förstått hvilket ansvar det för med sig!

— Det inser jag mycket väl, sade Jeannie lugnt. Jag menar ansvaret. Men finns det då ingenting som är viktigare än att kvinnorösträtten vinner den stora segern här just i år?

— Nej, sade fru Roberts oförstående, nej, hvad då? Hon hade arbetat i femtio hela år på rösträttssaken. Nu såg hon ingenting annat än målet, som tycktes så nära, att hon kunde nå det med sin uträkta hand. Hade hon glömt hvad det var som i hennes ungdom gjorde henne till rösträttskvinna?

— Det kunde ju tänkas, svarade Jeannie stillsamt, att när ögonblickets oro har lagt sig, man kommer att se på den första kvinnans röst med andra ögon, kanske som ett tecken på kvinnornas själfständighet eller osjälfständighet och ärligheten eller tvärtom i hennes fredsvilja.

I detta ögonblick, innan Jeannie ännu talat ut, slog det fru Nelson Brown, att de hade med en ideaist att göra, och att om de inte rättade sig därefter, skulle hon gå dem ur händerna. Hon gick fram och lade sin hårda hand på Jeannies axel, såg henne in i ögonen, bad henne belänka de stora mål striden gällde, betydelsen af att kriget afkortades så mycket som möjligt, nödvändigheten af att framtinga en varaktig rättvis fred. Med några ord berörde hon sitt långa arbete i fredens tjänst, men hade hon ägt söner, sade hon, skulle hon gärna ha sett, att de varit med i en strid, där hennes land skulle fälla utslaget till förmån för de stora idealen.

— Om jag bara inte visste hur mycket grums, som följer med i idealens kölvatten, tänkte Jeannie. O, hvad detta är svårt.

Till lycka för Jeannies samvete hade gamla fru Roberts alls inte uppfattat sin vapensystems ändrade taktik. Hon började tala om hur populär rösträttsföreningen redan lyckats göra sig på högsta ort blott genom den plan för sitt krigsarbete den underställt myndig-

heterna. Tänk, hvilken möjlighet till propaganda om ni röstar såsom nationen väntar af er att ni ska! Tänk på pressen, hvad den kommer att göra mycket af er, just nu, och hvilken nytta vi alla drar af det. Vet ni, jag ska tala om för er en sak, hon böjde sig fram, man har sagt till mig från flera håll, att vi måste försäkra oss om er i styrelsen, att jag borde uppfostra er till min efterträdare! Och hon teg och såg triumferande på Jeannie liksom väntade hon, att vid denna trumpetstöt se henne falla som Jerichos murar.

— Jag tror att fröken Rickardson fäster sig mera vid om hon ökar eller stryper sina möjligheter att verka för sina intressen i parlamentet för de frågor, som intresserar henne, försökte fru Nelson Brown att hjälpa upp hvad hon i sitt stilla men ursinniga sinne kallade Anne Roberts vanliga klumpighet.

Men Jeannie var tacksam för denna klumpighet, som förminskade problemet till den oändligt mindre och enklare frågan om Jeannie Rickardsons personliga succès eller fiasko. Om det bara var frågan om att mista eller vinna popularitet, då blef det med ens ganska lätt att besluta.

Hon betraktade de båda med ett uttryck, som förbryllade dem, men som i själfva verket betydde ömkan öfver att de försakade sin nattsömn och ansträngde alla sina krafter blott för att befästa henne i den position, de ville drifva henne ur. Det var synd om dem, de menade nog väl, de hade en gång varit brinnande i anden, och de hade vunnit hundrafals själar på kortare tid, än den de nu förgäfvos användt på hennes enda. Hon ville förlåta dem, bara de nu lämnade henne ifred och låte henne ta af sig sina hvita skor.

Men de ville tydligen inte gå, de kunde inte sätta sig in i att inte de två skulle klara denna lilla person från landsorten, denna fröken Okänd. Motståndet retade dem, de upprepade sina argument, hvar och en i den linje hon valt, förstörde och färglade dem. Och då smicker och löften inte längre tycktes hjälpa, hotade de henne med att i intimt samarbete arrangera — inte sant, ni går med fru Nelson Brown? — en sådan demonstration för kriget att Jeannie och hennes "pacifism", de satte den inom citationstecken för att skilja den från sin egen öfver alla citationstecken höjda, skulle fullständigt drunkna däri.

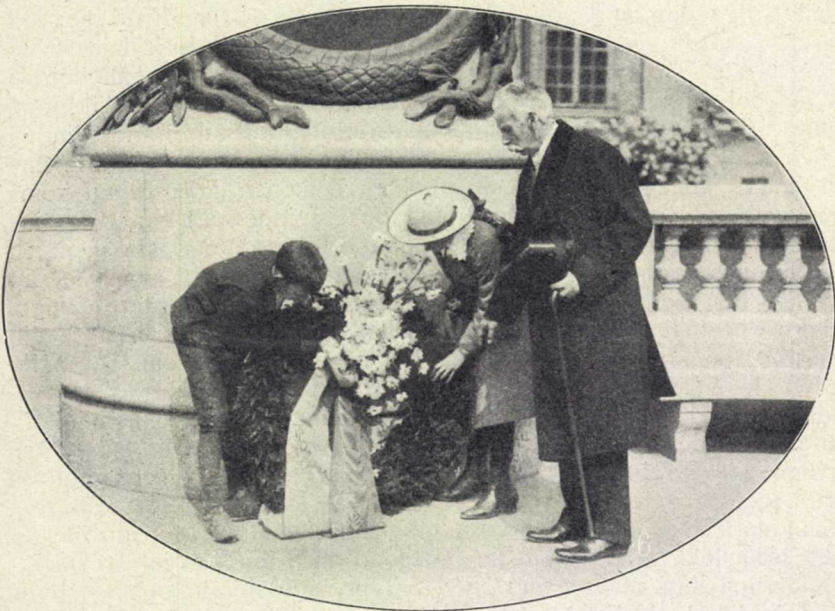
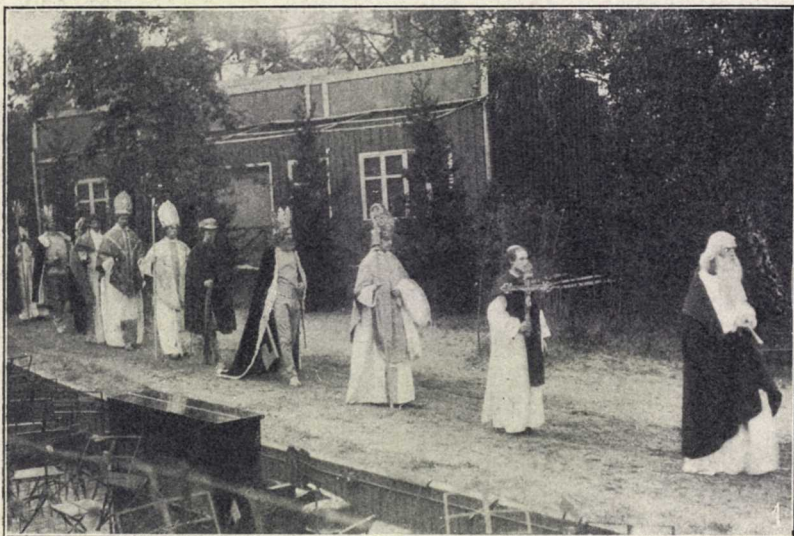
Jeannie undrade ett ögonblick, om hon var lite galen. Var det meningen att hon måste rösta för krig, inte bara för att bevisa sig som anhängare af en rätt pacifism utan också för att förhindra att hennes lands kvinnor demonstrerade sin krigsentusiasm inför världen?

Nej, tänkte hon och ref sönder argumenten, jag är inte galen, och de har inte rätt. Af höflighet gjorde hon ingen direkt antydning om sin önskan att bli af med sina plågoandar, men hon blef allt tystare, upphörde slutligen så godt som alldeles att svara dem. Då reste de sig för att försöka ett sista utfall, fattade tag i henne: Seså, nu måste hon ta sitt förnuft tillfång och ge dem sitt ord för att rösta med presidenten! Nu måtte hon väl ha fått bevis nog hvarför det var absolut nödvändigt.

Men hon bröt sönder hela deras ring af bevis: Jag vill inte krig! —

Krig, fred — de tre kvinnorna stodo uppbragta inför hvarandra, den gamla och den medelålders tillsamman mot den unga. Det var som om parcerna råkat i gräl öfver lif-

Skansens vårfest och

1, 2 o. 5. Ur festfåget "I folktrons underland" på Skansen. Helgonlegender. — Liten Karin och unga Kungen. — Prinsessan Snöhvit. 3. Scouterna på Stadion Svenska flaggans dag. 4. Borgmästare Lindhagen talar på Orsakullen på Svenska flaggans dag. 6. Professor Schéele nedlägger folkskolebarnens krans framför Gustaf Vasastoden. 7. Flaggan går i topp på Stadion. 8. Konungen öfver-

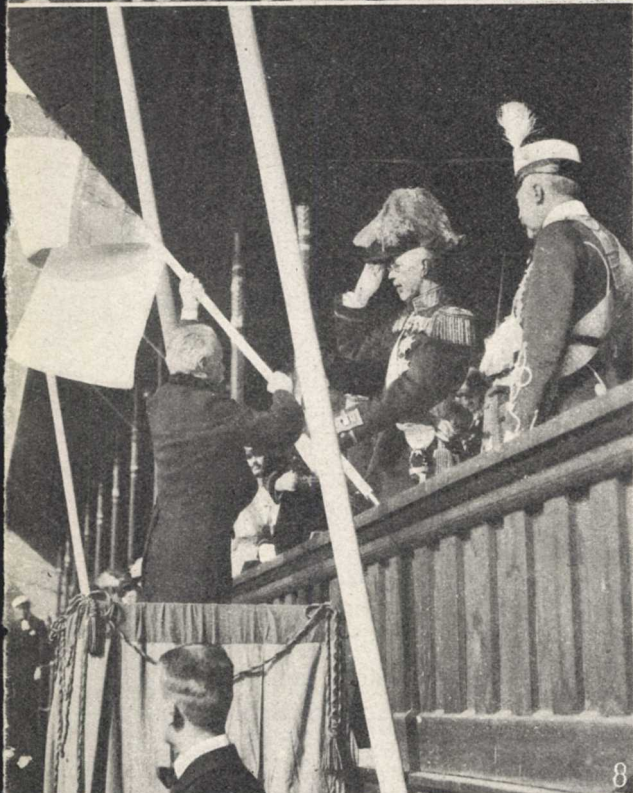
Svenska flaggans dag.

3

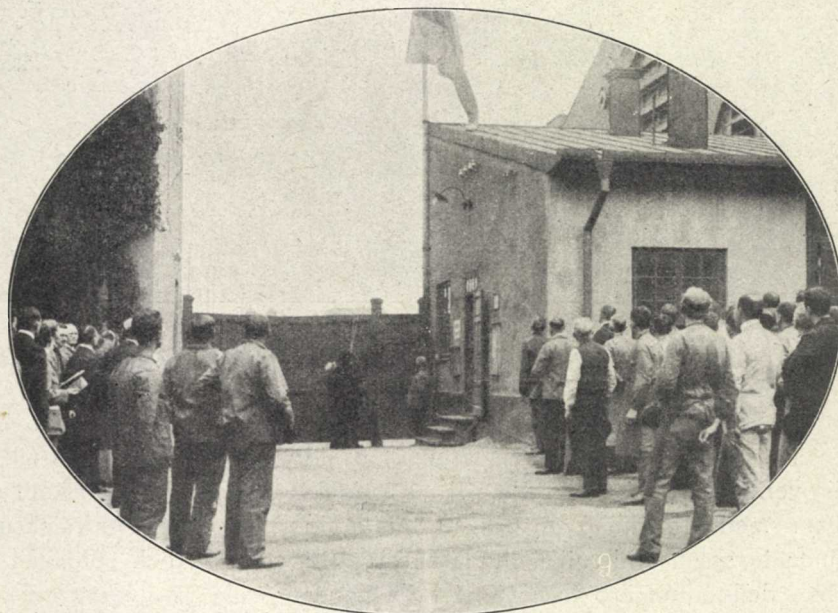

5

8

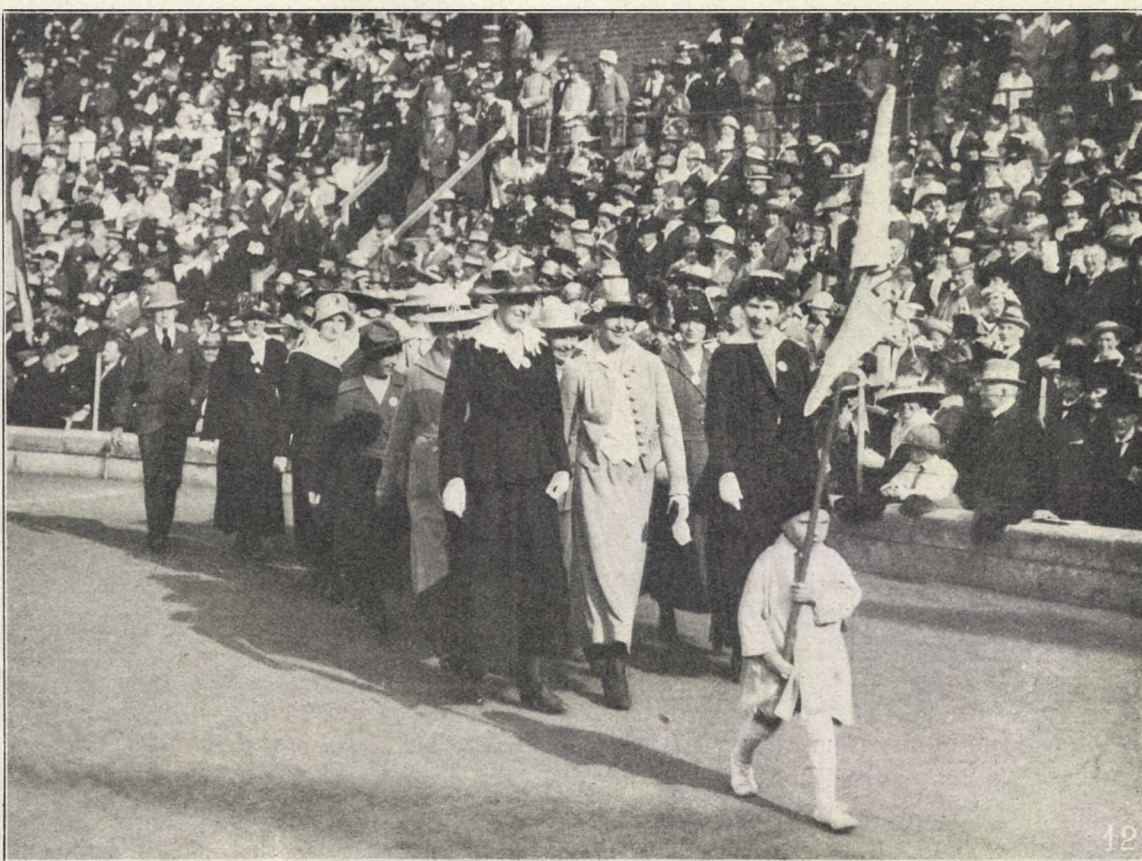
lämnar till professor Schéele den till Stockholms folkskolor skänkta fanan. 9. Flaggan hissas på Stockholms stads förråd. 10-12. Flickskolornas representer på Stadions arena. - Skolbarnen på väg till Gustaf Vasastoden. - Tryggs kolonistförening med den yngste fanbäraren på Stadions arena. - 1-3 Pressfotobyran, 4. E. Holmén foto. 5, 6. Pressfotobyran.

9

11

12

“De blifvit män i staten...”

Ett fyrtiårsjubileum som studenter.

E. L:son Finn foto.

VI ÅTERGIFVA HÄR EN GRUPPBILD AF en framstående kamratkrets från Uppsala läroverk, som nyligen firade sitt 40-årsjubileum med anledning af sin 1878 aflagda studentexamen vid nämnda läroverk. De olika deltagarna äro från vänster till höger stående: provinsialläkaren E. Nylander, professor Edv. Alin, öfverläkare E. Nylander, läroverksadj. C. Lamore, lektor L. Bergström, kamrer A. Hammarlund, öfverdirektör Vilh. Flach, komminister E. Gustafsson, ingenjör O. Hagelin, kyrkoherde C. G. Wahrenberg, kronofogde A. Bladin, kyrkoherde P. A. Petersson, prokurist Emil Stawe, sittande: landshöfding Lennart Reuterskiöld, landshöfding Mauritz Sahlin, kanslirådet Hugo Tigerschiöld, professor J. M. Sundén, (lektor i Uppsala 1878), landshöfding H. Hammar-skjöld, läroverksrådet Bagge (lektor i Uppsala 1878), revisorn i riksbanken Karl Ekström. — Vid samkvämet utbragte kanslirådet Hugo Tigerschiöld en skål för minnet af den hvita mössans eröfrande i följande vackra strofer:

Den vind, som susar genom Odinslund i vårens sista, sommarns första stund, den renar hjärtan, lyfter trötta sinnen, den väcker gamla kära ungdomsminnen hos färdmän, slutna till en enig rund.

Vi vandrat långt från samma skolas bänk att åtskils söka lyckans solskensstänk, där några fingo rosorna, som dåra, och andra fingo taggarna, som såra, — i dag vi åter enas länk i länk.

Hur skön är dagen, är den väl en dröm, som hviskar: mins allt ljuft, allt bittert glöm; allt mörkt och iskallt glider hän i svallet som fula svartbäcksgubbar ufför fallet och fri och solglänst brusar hjärtats ström.

Så fri som på studentens första dag, då hjärtat klappade med friska slag, då framtid hägrade i fjärran blånad och nuet var en ändlös blomstermånad med doft och sång och ljusande behag.

Hur skön är dagen efter fyrti år — hur varm är blicken, som ur ögat går; vi röra händer, länge icke rörda, vi höra tonfall, länge icke hörda, och hårdnadt hjärta får sin andra vår.

Vår ungdoms minne är en helig graal, som står af dok betäckt i marmorsal. Som Arthurs riddare kring taffelrunden vi mötas i den rätta höga stunden, då fram står kalken skir och ideal.

Hur tyst det är; hit når ej livets brus. Nu undret sker: se, i förklaradt ljus stå fram vår ungdoms glada lek och löjen och våra läxors tvång och våra lofdars nöjen vid Lurbo kvarn, i Polacksbackens grus.

Af anno sjuttioåtta äro vi, och det var Mustafa, som gaf oss pli, kraft skänkte Arpi, och det klassiskt klara Sundén och Bagge, Fahlcrantz — hvilken skara, och Wikner ädel håg och fantasi.

Till skilda värf oss plikten förde hän — en fick ett gäll, en annan fick ett län — en pluggar vett i pojkarne de skrala, en gick att väcka jorden ur dess dvala och en gaf läkedom och karantän.

Och när sin ödestimma riket hann, allt kom i gungning, ingen kursen fann, då var det, bröder, en utaf de våra, som styrde skeppet genom tider svåra, svensk, orädd, vidsynt som en ärans man.

Men vi ha heller icke sparat oss, vårt hår är grått och våra skuldror böjda, vi brännt i båda ändar våra bloss, men viljans senor äro än ej föjda, än är ej plats för oss på härens tross.

Fram, riddare af Aros höga stam, i hvarje värf ännu ett stycke fram — ej att slå kast med lyckans falska tärning, men ge vårt hjärtas bästa offergärning och värna rätt och komma lögn på skam.

Vårt hvita garde mönstrar nu sin rest, ty mången stupat, när han stred som bäst. Kanske fast stridbar än det ock är mången, som här stämt möte nu för sista gången ätt fira våra ungdomsminnens fest.

Vi äro icke endast stoft och grand, vi äro redskap i den Starkes hand. Snart gräset gror på allas våra grafvar, men nya slakten gripa våra glafvar till samma strid för Gud och fosterland.

Spalten om böckerna.

EFTER VÄRLDSKRIGETS UTBROTT HAR den skönlitterära produktionen i de kämpande länderna i mångt och mycket blifvit en rad bataljmålningar — något som ligger i sakens natur, eftersom författarne ryckts bort från sin inspirationskälla i fredliga lifskretsar och kastats ned i skyttegravarna. Kriget drog sitt blodgia streck öfver diktens luftiga syner som öfver allt annat i tillvaron, fantasiens panflöjt förstummades af kulspjutornas hemska smatter.

Men kort före krigsutbrottet hade berättarkonsten ute i Europa att uppvisa ej så få prof på en skönlitteratur, hvilken sökte sig fram efter en romantisk linje på sidan om alla sociala, etiska och politiska problemställningar.

I Paris lefde vid den tiden en ung fransk författare Alain-Fourniers, hvilkens hela läggning var romantiskens. Han hade just fullbordat sin första roman *Det underbara äfventyret*, då kriget bröt ut och sköljde bort honom på sin stormväg, bokstafligen sköljde bort honom, ty allt sedan han deltog i en drabbning i Saint-Rémy den 22 september 1914 är han spårlost försvunnen, och mycket talar för att han vid det tillfället fann sin död.

Hans första roman blef alltså hans enda, men den uppmärksammades tack vare ursprungligheten i uppfinning och stilens ungdomliga lif. Franska akademien belönade till och med arbetet med ett af sina främsta litterära pris.

Och det måste erkännas att *Det underbara äfventyret* är ett lyckligt utslag af en romantisk fantasi, som förenar styrka och glöd med förnäm litterär gestaltungsgevalt. Händelserna spela i franska landsorten i en miljö, som skiftar mellan den släta vardagligheten och det sällsammes eggande och spännande mystik. Och tack vare denna kontrastverkan, gjord med konstnärligt raffinemanig, har skildringen blifvit åtskilligt mer än en vanlig förströelsesroman. Den står som yttring af en diktart, hvilken har sina rötter i 1830-talets franska romantik, men här förnygrad af ett modernt intellekts stramare stilkonst och trots inbillningslekens lätta kast, fastare komposition. — Volymen föreligger från Albert Bonniers förlag till ett pris af kr. 4:25.

En bok, som jämväl i vissa partier höjer sig öfver förströelselektyrens nivå är *Arken* af Werner Scheff. Dess författare, numera österrikisk artilleriofficer, ger med sin fängslande skildring en symbol af en ny världsuppbyggelse, någonting analogt med bibelns syndaflojd, efter hvilken katastrof ett nytt människosläkte tager jorden och dess resurser i arf för att bygga framtidsstaten enligt mera ideella principer än de forna människorna.

På hvad sätt det nu lefvande släktet förintas och hur en liten grupp människor och djur därvid räddas åt lifvet för att fortsätta världsuppbyggningen undvika vi att relatera, för att läsaren ostördt skall kunna tillgodogöra sig skildringens olika psykologiska, etiska och äfventyrsrika moment. Werner Scheff har icke så litet af diktarens flykt och patos och han har framför allt en lyckligt skapande fantasi, som endast sviker honom i bokens sista afsnitt: den nya tidens gryning och det nya lifvets grundläggning. Författaren har glömt eller icke mäktat att dra vissa konsekvenser af de föregående händelserna, hvartill kommer att själva fixeringen af den nya lifsaspekten mattas. Men i sin helhet är *Arken* en god bok och dess tendens lefvande utan all docerande tyngd; den andas en frisk optimism, en tro på lifsmakternas oförstörbarhet — och det är en sådan tro vi behöfva hämta ur diktens syner och ur verklighetens gärningar, nu mera än någonsin. — Arbetet har utkommit från P. A. Norstedt & Söners förlag och betingar ett pris af kr. 6:75.

Som ett märkligt bidrag till den tyska riksenhetens historia kan betecknas *Lefnadsminnen af Ernst Moritz Arndt*, öfversättning och inledning af Mauritz Beijerstein (Wahlström & Widstrands förlag). "Arndts karaktär och öde, framställa den ideella bilden af det tyska folket," heter det i den biografiska inledningen till dessa minnen, i hvilka den store tyske patrioterna på ett kärnfullt beskrifvande sätt upprullar sin växlingsrika lifshistoria.

Son af en riigensk godsförvaltare var Arndt både af svensk och tysk härkomst och själf vis-

tades han åtskilliga år i Sverige och var väl förtrogen med såväl vår politik som vår kultur. Men det var åt Tyskland han ägnade sin lifsgärning som skald och politisk skribent, där var han reformatorn eller en bland dem, som stödde befrielseverket under de märkliga åren 1812—1813 och som för öfrigt hela sitt långa lif igenom stred för Tysklands ära och storhet. Det är en ren och trofast personlighet, som framträder i dessa minnesbilder, en representant för det bästa i den germanska folksjälens. — Bokens pris är kr. 5:75.

Hur ofta står du ej inför mitt minne...

HUR OFTA STÅR DU EJ INFÖR mitt minne.

du kära syster, som en aften gick —
men trots din hopplöst sorgsna, trötta blick

jag varnar dock ett leende längst inne
och undrar alltid, hvarför du ej fick
som andra lifvets lätta sinne.

När jag var liten, var du mig som
moder

och vaggade mig ro vid stilla sång.
Kanhända skänktes då vid vaggans
gång

i arf din längtan åt en broder.

Du lärde mig att älska skogens dunkel
och alla blomster på min hembygds
mark

och lärde mig att locka saf ur bark
och binda krans af maskros och
ranunkel.

Jag minns så väl — du satt vid gula
sängen,

och jag tog fram min lilla, runda
pall —

sen drömde vi om hvita flingors fall, —
om älfvors lätta dans på sommarän-
gen,

och för min barnblick gick en tös i
vall

bland stygga troll — på röda säng-
omhängen.

Som mor och son vi båda ständigt
voro,

och all din kärlek slösades på mig,
och blef jag rädd och sökte skydd hos
dig,

du gaf mig tröst och kysste bort min
oro.

Du kära syster, hvarför blef ej gifvet
åt dig att stanna i vårt landthems frid!
— du var ej född för stormar och för
strid.

Men staden tog oss, och bekymmerfullt
blef lifvet;

du tärdes bort, du var för vek, för blid.

Ett ständigt svärmod tog ditt sinne
fånget

och pinade dig sorgsen, trött och matt,
men ändå kunde du så lugnt och glad
gå bort en kväll och ta det sista
språnget

långt ut i dödens mörka, tysta natt —
HELGE KJELLIN.

Svenska tankar. Om det angelägnaste för Sverige nu och för dess framtid. Samlade och utgifna af N. J. Welinder heter en från A.-B. Hasse W. Tullbergs förlag i dagarna utsänd volym tillägnad konungen på hans 60-årsdag. Det är en respektingivande samling uttalanden af de mest skilda kulturpersonligheter, som här sammanbragts, uttalanden som än präglas af klarsyn och berömvärd nationell nitfalskan, än äro ett tramp i mycket nötta spår och i åtskilliga fall mer ordrika än sakrika. Arbetet erbjuder emellertid mycket af intresse, ej minst ur folkpsykologisk synpunkt; man erfår ovillkorligen en både beklämmande och tryggande känsla vid läsningen af dessa talrika direktiv till landets bästa; beklämmande, emedan det är så oöfverskådligt mycket Sverige tycks behöfva för att bli användbart som hemvist åt sina $5\frac{1}{2}$ miljoner inbyggare, och tryggande, därför att så många människor veta hvar alla läkemedel åt den sjuka samhällskroppen stå att finna. Huruvida patienten sedan underkastar sig dem blir en annan fråga. En stor del af bokens uttalanden stammar från den svenska kyrkans män, hvilket själfallet kommit att ge dessa svar en stark religiös färg vid påpekandet af våra brister och behof. Men som en grunduppfattning af svenskt väsen i nutid ligger bakom alla svaren att vi äro ett afundsam, grälsjukt och materialistiskt släkte, och dessa oarter måste vi rycka upp med roten, om det skall bli ett starkt och lyckligt folk af oss. Detta är visserligen gamla sanningar, som vi borde känna till förut, men det skadar kanske inte att de repeteras, och därför bör en publikation som Svenska tankar icke förbises af någon, som fattar betydelsen af att allt hvad svenskt heter i lynne, lif och gärning går den rätta utvecklingsgången.
E. H.—N.

Iduns kvinnliga akademi.

MED ANLEDNING AF ATT FROKEN LILLI Zickerman, som inom Idun-akademien representerat hemslöjd och konstindustri, anmält sitt utträde ur akademien på grund af att hon flyttat till Skåne, rikas härmed en vädjan till vår läsekrets att inkomma med förslag på någon inom sagda fack representativ svensk kvinna, som kan anses lämplig att intaga den ledigvordna platsen. Vidare anhåller akademien att våra läsare behagade inkomma med förslag till pristagare för 1919, hvori angifves någon svensk kvinna, som kan anses berättigad till hederspriset, 1,000 kronor för belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning. Respektive förslagsställare torde så utförligt som möjligt motivera sina förslag samt underteckna dem med sina fullständiga namn och adresser. Förslagen skola insändas till akademiens sekreterare med. dr. Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbrogatan 19, Stockholm, ju för dess hellre, senast före utgången af oktober månad.

SVAR.

(Forts.)

N:r 174. Då ju ert arbete måste förläggas till hemmet, emedan barnen äro små, skulle jag vilja råda er till att hyra så pass stor våning, att ni kan hyra ut två à tre möblerade rum. Eller också ta emot inackorderingar, ha skolhushåll el. d. — Spekulera ej med ert kapital utan använd endast räntorna. A. F.

N:r 175. Först och främst bör ni aldrig använda annat än kängor. Och en elastisk binda vore nog utmärkt, men ni bör i alla händelser rådfråga läkare och låta er undersökas af honom. A. F.

N:r 177. Tag så mycken rörelse, som möjligt! Drink inte endast mjölk, utan också mycket vatten, saft m. m. Förtär mycket bär och frukt! Sol och luft, dag och natt! Ethel.

— Ytterligare svar mot porto hos Iduns redaktion.

N:r 178. Föreståndarinnor för Barnhem utbildas af Sv. Fattigvårdsförbundet. Begär upplysningar däriifrån under adress Norrlandsgatan 17, Stockholm. A. F.

N:r 179. Kan ni ej bli skolkökslärarinna? Eller bostadsinspektis. Det senare fordrar en liten kurs i hygien. — Bokbinderi är ej heller att förakta, om ni har fallenhet därför. A. F.

N:r 180. Kära medvandrare! Ni vill ha anvisning på religiös litteratur och ni tror det är orätt att vara glad. Hvad menar ni då, att denna litteratur skall skänka er? Menar ni, att den skall föra er närmare den gud, som ni tilltror att missunna människan att vara glad och god? Och vill ni verkligen komma en sådan

gud nära? Om ni hade ett litet barn som ni älskade af hela er själ, skulle ni då vilja, att det barnet förkväde sin egen innersta natur, skulle ni vilja att det barnet aldrig log och lekte och gjorde fyr som andra ungar? Skulle ni vilja ge det barnet en mängd sköna och vackra saker att fröjda sig åt, men förbjuda det att njuta däraf? Förvisso ej! Hur kan ni tro, att Gud är så mycket mindre i sin kärlek, så mycket hårdare i sina kraf, än ni själf? Köp ni ingen religiös litteratur. Gå ut i mark och äng! Där hvisskar hvarenda blomma till er: »Se så vacker gjorde mig Gud för att du skulle ha glädje af mig». Läs det bästa och vackraste människor skrivit och lär er därur hur högt människoanden kan nå, när den fritt utvecklar de krafter Gud i densamma nefflagt. Eller gå till dem, som sitta

i sorg och bekymmer och gör dem delaktiga af den själens glädtighet, ni säger er äga och som ni aldrig kan tacka Gud nog för!

Och säger er någon att glädje är synd — tro det icke! Gud är kärlek — inte vare sig tungsinne eller trångsinthet. Fru Beda.

— Insänd adress och dubbelt porto till Iduns redaktion för flera svar.

N:r 181. Har ni ej någon särskild obetvinglig lust för ett visst arbete, är det nog lättare att sätta sig in i och arbeta sig till intresse för det, som utgör ens dagliga gärning, att byta om den vishet, som erfarenheten ger kostar alltid mycket. En barnmorskan lufsuppgift är hvarken lätt eller rolig och ger en mycket knapp brödbit i de flesta fall.

Er »sjukliga oluste» kan bero på trötthet. Försök att få hvila en tid,

och, om ni kan det, tag ett halfårs ledighet för arbete inom ett hem. När ni sen återvänder till »ert vanliga» gör ni det med ny spänstighet, kanske med tacksamhet öfver att ha ert ordnade bestämda arbete. Ethel.

N:r 182. En värdinnas hufvudupp-gift är att söka bereda gästerna trefnad och glädje. Värdinnan bör, såvidt ingen annan person finnes att tillgå, assistera vid presentationerna samt framförallt öfvervaka att ingen gäst blir lämnad åt sig själf. Vid middagsbordet bör värdinnan se till att alla gästerna blifva serverade. Hotar samtalet att afstanna skall värdinnan genast gripa in och med fin takt föra ett »ofarligt», intressant ämne på tal och därigenom få samtalet i gång igen. Slutligen! En värdinna får ej vara nervös! Ranje.

**IDUNS SKÖNHETS-
INSTITUT.**

N:r 401. Efter att ha tvättat håret väl, har jag flera gånger användt valnötsdekot, men den vill ej taga på det grånade håret. Finnes ej någon tillsats, som gör att det sitter bättre i? Det långa håret blir gulrött hur mörk dekokten än är. Det hår som växer ut vid hufvudet är nu mörkt och grått. Hur skall jag göra? Prenumerant.

Valnötsdekot brukar i regel återställa färgen på mörkt hår, men den färgar af sig om den, innan håret är fullständigt torrt, kommer i beröring med t. ex. örngottet. Om man ej kan få valnötsblad, kan man lika bra koka af skalen på nötterna. När dekokten är färdig kan man tillsätta 1/6 alkohol eller eau cologne samt litet bordsalt. Det hela får stå en vecka med en omröring då och då; hålles sedan upp och filtreras om det behöfs. Skall stå kallt. Sedan håret är tvättadt och t o r r t, fuktas det med dekokten, som inborstas och ingnides i håret. För att skydda händerna, insmörjas dessa först med vaselin. Sedan håret nu åter är torrt, ingnides något litet svafvelpomada i hårbotten med fingertopparna. — Ett annat af tyska läkare rekommenderadt medel mot grånande hår är att intaga ett preparat af fosfor och järn (recept af läkare) samt samtidigt insmörja hårbotten med rå äggula.

N:r 402. Med hvad skall man tvätta rött hår för att få annan färg, mörk eller ljus? frågar bekymrad

Rödhårig.

Håret blir mörkt af valnötsdekot. Se föregående svar. Ljust kan det icke bli annat än med blekande medel, som äro skadliga för håret.

N:r 403. Till min stora sorg har mitt hår börjat gråna. — Säg just ett möjligt medel däremot i Iduns Skönhetsafdelning, nämligen valnötsdekot. Har förgäfvets sökt erhålla sådan på apotek. Vore därför tacksam om upplysning hur den tillagas, om man kan göra den själf? — Finns något medel mot klåda i hufvudet och tids-tals ömma fläckar?

30-årig landflicka.

1) Se svaret på fr. 401 — 2) Regelbundna tvättningar, såvida det ej är utslag, då ni måste rådfråga läkare. De ömma fläckarna kunna uppstå af för hårdt tryckande hårnålar.

N:r 404. Hvad skall jag göra med mitt öfver måttan feta hår? Af naturen är det ljust och mycket vackert, men jag har ju ingen glädje af detta på grund af dess permanenta oljighet. Redan andra dagen efter en tvättning (med borax eller såplös.) begynner en oerhörd fettbildning så att jag på tredje dagen är alldeles våt och mörk i håret. Alltså måste jag ha besvär med tvättning hvar 4:de dag eller åtminstone en gång i veckan, och kan ändå inte berömma mig af något välvärdadt hår. 2) Jag har också mycket fet hud; mitt bröst är fullt af pormaskar, trots det att jag badar varmbad hvarje kväll. Hjälp mig! Och jag skall bli er tacksam. Prenumerant.

(Forts. å sid. 391.)

Gymnastikdirektörsexamen
afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT
Fullständigaste utbildningskurs i
MASSAGE och SJUKGYMNASTIK

Vid Professor Unmans Institut
börjar den 14 Sept ny (ettårig) kurs i
Massage och sjukgymnastik.

Med. Dr. E. Kleens
ettåriga kurs i massage
och sjukgymnastik för Damer
och Herrar börjar den 1 oktober kl.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.

D:r E. Dujardin
Kosmetisk klinik.
Amagertorv 31, Köpenhamn.

Behandling af
reumatiska åkommor

Blondt hår
bibehålles och blekes med Eau de
Tintoret. Pris kr. 13:50 + porto.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkta
och så mycket efterfrågade hår-

Kylskador
å ansikte och händer behandlas
enligt ny, effektiv metod.

Generande hårväxt
ansiktet och på kroppen aflägs-
nas fort och smärtfritt med roten
genom bruket af SERRAIL.

SJU
dagar i veckan
läses en annons i
IDUN

ÖMBÄRLIG
I ALLA HEM!
IDUNS KOKBOK
7:DE UPPLAGAN
PRIS KR. 6:—

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

Hvarje kvinna som önskar att kunna försörja
sig själv
bör ej underlåta att skaffa sig Kvinnligt Yrkesregister för år 1918.

Vid Aringsbergs Hjälpension
för flickor börjar höstterminen den 31 aug. Undervisning meddelas i alla
skolämnen samt i musik.

Göteborgs nya Husmodersskola
Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24
Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 11 sept. 1918

Under
Juni, Juli och Augusti
hälles
Iduns Expedition
öppen
Lördagar kl 9-3. Öfriga hvardagar 9-4.

Utmärkta organ
för
annonsering i landsorten
äro följande tidningar:

- Arvika: Arvika Tidning.
Avesta: Avesta-Posten.
Borlänge: Borlänge Tidning.
Borås: Borås Tidning.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.
Engelholm: Engelholms Tidning.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.
Falun: Falu-Kuriren.
Gefle: Gefle-Posten.
Halmstad: Hallandsposten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.
Härnösand: Härnösands-Posten.
Höganäs: Höganäs Tidning.
Jönköping: Smålands Allehanda.
Kalmar: Barometern.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.
Kristinehamn: Ansgarii-Posten.
Landskrona: Landskrona-Posten.
Linköping: Östgöten.
Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Malmö: Skånska Aftonbladet.
Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Mora: Mora Tidning.
Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
Sköfde: Skaraborgs Läns Annonsblad.
Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Uddevalla: Bohusläningen.
Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Uppsala: Tidningen Upsala.
Visby: Gotläningen.
Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
Växjö: Smålands-Posten.
Ystad: Södra Skåne.
Örebro: Örebro Dagblad.
Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Östersund: Jämtlands-Posten.
Östhammar: Östhammars Tidning.

Institutet för Kvinnliga
Läkareassistenter
Nytorgsgatan 23 A, Stockholm,
börjar utbildningskurs den 22 aug.
1918. Grundlig undervisning af
kompetenta lärare i anatomi och fysio-

Göteborgs Kvinnliga
Folkskoleseminarium
(vid Sigröd Rudebecks skola), treårigt;
inträdespröfning i aug. Studentafdel-
ning, ettårig. Prospekt mot porto,
adr. Viktoriagatan 3.

Obs! Cyklister. Obs!
Hvarje innehafvare af en cykel bör
från och med i dag börja använda
det nya tättningsmedlet för alla slags
cykelslangar.
"CYCKLON"!
»Cycklon» har under nu pågående
världskrig visat sig vara oersätlig
för cyklister.

Smörslungan "DUX"
bör i dessa smörfat-
tiga tider ej saknas
i något hem. Denna
kärna rekommende-
ras av alla, och är
husmoderns vän,

Annonsera i Idun

BOKEN
OM
STAHREGÅRDEN
av
Augusta Katarina Bergh
f. von Rosen.
»Författarinnan har i dessa an-
teckningar ingjutit så mycket
av livets och dödens färger,

Underlivslidande
och dylikt undgås bäst genom
bruk af lifmoderspruta. Pris
15, 19, 23 kr., med båda rören
20, 25, 30 kr. Lämpligaste
lösning är Nolibalpulver 5 kr.
pr ask. Lifmoderspeglar 3, 5
och 15 kr. Prislista mot 10 öre
porto.

Kvinnor.
Det finnes ett arbete för Eder med
mycket god förtjänst som kan utföras
i hemmen. Med arbetstillgång
såväl i normala som kristider.

Husqvarna
symaskiner.
Detta märke är en garanti
då Ni köper en symaskin.
Begär alltid Husqvarna!

FREJAMI - PASTILLERNA
skänke lindring och bnf vid hals
och bröståkommor

Kvinnliga
platssökande
och
lediga platser
såväl inom hemmen som
öfverallt där kvinnlig ar-
betskraft kommer till an-
vändning kungöras för-
delaktigast genom annons
i Idun, landets äldsta och
största kvinnotidning, som
läses i alla bildade sven-
ska hem från Ystad till
Haparanda. Annonser
mottagas af de flesta
annonsbyråar i riket eller
insändas direkt till
Iduns annonskontor,
Stockholm
Idun utgifves denna vecka
i A och B.